

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. I. Diuinam Sapientiam constituisse magnam Statuum, & Officiorum
varietatem in Ecclesia & Repub. Christiana, in bonum commune &
particulare ipsorum Christianorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

TRACTATUS PRIMVS,

DE PROVIDEN
TIA DEI, CIRCA DIS
TRIBUTIONEM STATVVM, OFFI
CIORVM, ET VITÆ RATIONVM, QUÆ

sunt in Republ. Christiana, ac de cuius
que propria perfectione.

CAPVT PRIMVM.

DIVINAM SAPIENTIAM CONSTITVISSE
magnam Statuum, & Officiorum varietatem in Ecclesia &
Republica Christiana, in bonum commune
& particulare ipsorum Christia
norum.

TATVVM Officiorum varietas, quæ Deus Domi
nus Noster ad suam gloriam constituit intra Eccle
siam suam vna est earum rerum, in qua diuina i
plius Prouidentia ac Sapientia vehementer elu
cent. Ecclesia enim tanquam a Regina assistit à dextris
caelestis ipsius Sponsi in vestitu deaurato, circumdata
varietate, ita tamen concinnâ & ordinatâ, vt qui at
tentè eam consideret, non possit non vehementius
admirari, quàm b Regina Saba, cum vidit Ordines mi
strantium in variis officiis, in Regis Salomonis domo. hic enim Ordo ac Dispo
sitione ed amplius illum excedit, quò Regis æterni domus & aula superat
quæcunque Rex terrenus potest ordinare; & quò ipsiusmet Dei Sapientia
eam excedit, quam habuit Salomon. Ad quorum faciliorem intelli
gentiam, præmittendum est, quamuis Ecclesia vniuersalis sit vna, &
Respublica Christiana vnica; eam tamen triplicem Rempubl. in se con
tinere, quas Ciuilem, Ecclesiasticam, & Religiosam licet appellare, &
communi loquendi vsu Statuum dicimus Sæcularem, Ecclesiasticum, & Re
ligiosum. In singulis tamen magna est Statuum & Officiorum varietas;
& varij gradus, ac vitæ rationes; quemadmodum Angelicus Do
ctor Sanctus Thomas explicat solito suo Theologico rigore. Nam Sta

Varietas
statuum ex
prouidentia
Dei.

à Psal 44.
10.

b 3. Reg. 10

Tres Respu
lica Chri
stiana.

1. 1. q. 58.
ar. 1.

Statu à fir-
mitate.

tus proprie *firmitatem* dicit & stabilitatem in aliquo vita genere, siue firmitas hæc ex naturalialiqua, & necessaria causa procedat, siue ex aliqua obligatione voluntaria, ita tamen, vt postquam edita est, non possit facile mutari. Hæc ratione mancipium est in Statu *seruitutis*: liber verò in statu *libertatis*, & baptizatus in Statu *Christiani*.

c Ezer. 14.

54.

S. Bernard.

serm. in id.

Psalm. 84.

Audiamus

quid loqua-

tur.

S. Bonavent

lib. de Ec-

cles. Hierar.

p. 1.

Iob,

Daniel,

Noë.

In his Statibus tres sunt maximè insignes, significati per tres illos clarissimos viros, de quibus dixit Deus per Ezechielem, *c si fuerint tres viri isti in medio terre Noë, Daniel, & Iob, ipsi iustitia sua liberabunt animas suas.* Primus Status per Iob significatus, pertinet ad Rempub Sæcularem; estq; Status coniugatorum, qui indissolubili quodam vinculo colligati, tenentur per totam vitam simul viuere, & Matrimonij onera, eiusque leges seruare. Secundus Status per DANIELEM significatus, est Continentium diuino obsequio mancipatorum: in quo eminent præcipue Religiosi, qui proprijs votis sese ad Euangelica consilia seruanda obstrinxerunt. Tertius per Noë significatus, est Episcoporum ac Prælatorum, Ecclesiam ipsam, cum perpetua nunquam eam deserendi obligatione gubernantiũ. Ad quem Statũ reducuntur Sacerdotes, Diaconi, ac Subdiaconi, qui ratione sacri Ordinis perpetua obligatione tenentur esse ministri Dei in eius Ecclesia: licet, ob annexum Ordini sacro solenne castitatis votũ, pertineant ad Statum secundum. Ad hos tres Status reduci possunt alij, quos eodem nomine vulgò appellamus, ob similitudinẽ, quam cum illis in perpetua firmitate, aut ad longum tẽpus habent, qualis est Status virginitatis, viduitatis, Regis, & alij similes.

Art. 8.

Officium

quid?

OFFICIUM, ex eiusdem Sancti sententia, proprie dicit firmam quandam obligationem ad aliquod exercitiũ aliquorum operum studiosorum, licet non perpetuam, nisi fortè ipsi Statui sit annexa: tunc enim æque obligatio est firma in Statu, & Officio. Et ob hanc causam solent hæc nomina eidem rei attribui. Hæc officia sunt innumera in Ecclesiæ Rebuspubl. & in omnibus earum Statibus. Ideoq; vtraq; habent suos proprios gradus, quedam enim sunt maiora, quædam minora, & alia media, ex quibus tota cõponitur Hierarchia. In qua est vnus Summus Pontifex, multi Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Sacerdotes, & alij inferiores ministri. Id quod locum etiam habet in Ciuili, & Religiosa Republica. Ac denique inter iustos (vt etiam idem S. Thomas ait) tres sunt Status, siue gradus illius Status, primus est Incipientium, secundus Proficientium, tertius Perfectorum, & quisque ad eum virtutis gradum tenetur, qui Statui & gradui suo est proportio-natus.

Art. 4.

2. 2. q. 184.

a. 4.

SED (vt idem Angelicus Doctor aduertit) non est vnum & idẽ Perfectio, & Status eius; nec sunt necessariò simul coniuncta nam continget, aliquos perfectionẽ Christianam habere, & non Statum. alios verò ipsũ Statum

sine

sine perfectione. Status enim perfectionis dicit perpetuam obligationem sequendi consilia Evangelica, quæ sunt propria perfectionis Christianæ in aliqua vitæ ratione ab vniuersali Ecclesia, summoque Christi Domini in terra Vicario approbata. Quare quemadmodum inter homines non omnes illi appellantur *mancipia*, qui alteri seruiunt; nec illi, qui ad seruiendum per annum obligantur; sed illi tantum, qui obligatione publica & stabili per totam vitam alteri seruiunt ita, vt autoritate propria non possint à tali obligatione se liberare: nec *Catechumenum* appellamus Christianum, licet omnia quæ sunt Fidei, credat: omnia legis præcepta seruet, quia vtrumque facit liberè, nec potest Ecclesia eum ad id cogere, donec Baptismum suscipiat, per quem statum suscipit Christiani cum perpetua obligatione, legem Christi, eiusque Ecclesiæ præcepta seruari: ita qui absque aliqua obligatione seruat Evangelica cõsilia, Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ: licet hac ratione possit esse perfectus, non tamen censetur Statum perfectionis habere, donec se ad id totum voto obstringat. Nec votum quodecunque sufficit, nisi publicum sit, & ab Ecclesia *approbatum*, cuius est solennitatem præscribere, & conditiones assignare, quas vota habere debent, ad firmitatem status perfectionis habendam. Qui status duplex est: alter, in quo ea discitur, qui proprius est Religiosorum: nam hi obstringunt se ad quærendam perfectionem per præscripta suæ Religionis media: alter status est ad eandem docendam, qui proprius est Episcoporum: illi enim (vt ait S. Dionysius) tenent supremum Hierarchiæ cœlestis gradum, ad purificandum, illuminandum, ac perficiendum fideles, ipsorum curæ commissos, idque cum perpetua solenni que obligatione nunquam deserendi suam Ecclesiam & Officium; & cum certo firmoque animi decreto altissimum Charitatis gradum exercendi, hoc est, vitam suam pro suis ouibus tanquam boni Pastores, ponendi. Et quemadmodum nemo potest scientiam aliquam docere, in qua non sit ipse perfectè versatus: ita Episcoporum Status non solum ab eis requirit, vt perfectioni quærendæ studeant, quemadmodum Religiosi: sed vt eandem iam sint consecuti, & in sanctitate, quam alios docere debent, sint perfecti. Ad eundem Statum censetur pertinere aliorum Prælatorum, Concionatorum, ac Magistrorum Status, quibus ex Officio incumbit particulares Christi Domini greges pascere & gubernare: & eorum etiam Religiosorum Status, qui profitentur Salutem & perfectionem proximorum promouere concionando, docendo, sacras Confessiones excipiendo, aliaque in bonum animarum ministeria exercendo: quibus ipsos Episcopos in eorum Officio adiuuant: quæ omnia in proprijs locis fusiùs explicabuntur.

Status à perfectione differt.

Mancipiū.

Catechumenus.

Status votū approbatum requirit.

S. Tho. 2. 2. q. 184. a. 2. q. 186. a. 1. Eccles. Hier. c. 5. S. Tho. 2. 2. q. 184. a. 5. 6. c. 7.

Status perfectionis Religiosorū & Episcoporum ac Clericorum.

§. 1. *Excellentia diuini huius Consilij ac dispositionis.*

*Ecclesia in
syderibus
adūbrata.*

a Can. 6. 9.

HÆc in summa est Statuum & Officiorum uarietas, quam Dei Sapientia in sua Ecclesia constituit: cuius series & ordo tanquam uia quadam est imago eius, quam posuit in hac corporalium cœlorum machina, in qua solem ac lunam cum ingenti stellarū multitudine collocauit, quæ differunt à se inuicem in magnitudine, pulchritudine, & varijs alijs uirtutibus, ut ita cœlum ipsum exornarent, ut suis influentijs commodum & uilitatem in hac terra degentibus adferrent. Hunc in modum in spiritali Ecclesie cœlo collocauit Deus Dominus noster Statuum, Officiorum, Graduumq; multitudinem ad ipsius ornamentum & pulchritudinem, & ad hominum uilitatem. Quamobrem ipse Deus, eius sponsus de ea dixit, quod *progredetur quasi aurora consurgens; essetq; pulchra ut luna, electa ut Sol, terribilis ut castrorum acies ordinata*, quibus similitudinibus prædictam Statuum, & Officiorum uarietatem significat. Nam qui in Statu sunt Matrimonij (qui status est salutis, licet imperfectus) progrediuntur sicut *aurora*, miscentes cum lumine uirtutum aliquas imperfectionum tenebras. Continentes ac Religiosi pulchritudinem habent *luna* plenæ respicientes semper ipsum iustitiæ solem, à quo suum splendorem accipiunt. Prælati sunt tanquam *Sole* electi ad mundum, uitæ ac doctrinæ suæ lumine illustrandum & gubernandum. Et omnes simul constituunt ordinatissimam multorum castrorum aciem, ad similitudinem castrorum stellarum splendentium, magna officiorum suorum uarietate.

*Angelorum
ordines
representat.*

Quod si supra cœlos istos corporeos mente conscendamus, inueniemus etiam, fecisse Deum in triumphante illa Ecclesia tres Angelorum hierarchias, & in singulis constituisse tres ordines siue choros, qui in varijs ac diuersis Officijs & ministerijs ad ipsius gloriam, & hominum uilitatem occuparentur. Ad cuius similitudinem uoluit in Ecclesia militanti esse tres prædictos Status, quorum vnus *ciuilem* Rempubl. constitueret, secundus *Religiosum*, tertius *Pastoralem*; in quorum singulis varij essent ministrorum ordines, & chori imitatores Angelorum. Nam Prælati officium præstant *Thronorum*, cum iudicant; *Cherubinorum*, cum docent; *Seraphinorum*, cum subditos inflammant atque perficiunt. Continentes in statu suo, Officio funguntur; *Potestatum*, cum dæmonibus resistunt; *Virtutum*, cum opera faciunt excellentissima; ac *Dominationum*, cum sui ipsorum Dominium, & passionum suarum uictoriam consequuntur. Sæculares in sua Republica *Angelorum* officium exercent, cum domos ac familias suas seruant, & gubernant; *Archangelorum*, cum ad res maiores attendunt; & *Principatum*, cum regna ac prouincias gubernant.

AC DENIQUE (ut S. Gregorius ait) etiam in terra Deus habet viros

ange-

angelicos, in quibus harum hierarchiarum virtutes splendent: Obedientia scilicet *Angelorum*; gubernatrix *Principatum*, Prudentia *Potestatum*, dexterritas in pugnando; *Virtutum*, magnanimitas; spiritualis *Dominationum* libertas; *Thronorum*, pax ac discretio; *Cherubinorum*, scientia & contemplatio; & *Seraphinorum*, Charitas & zelus. Quorum alij in his virtutibus, alij in alijs præminent, vt iucunda hac varietate militans Ecclesia, pulchra sit ac splendens, in qua diuinus eius Sponsus glorificetur, sicut in cælesti ac triumphanti Ecclesia.

Fit præterea hæc Statuum & Officiorum necessaria varietas ad ipsius Ecclesie conseruationem & augmentum; & ad commune bonum animarum, quas Christus Dominus noster sanguine suo redemit. Qui (vt ait Apostolus) *b posuit in Ecclesia sua primum Apostolos*, tanquam eius capita, *secundum Prophetas*, qui arcana manifestarent; *tertium. Euangelistas*, qui prædicarent Euangelium; *alios autem Pastores*, qui rationales gregis sui oues gubernarent, ac *Doctores*, qui eas docerent. & in hunc modum alia Officia constituit in *consummationem sanctorum*, in *opus ministerii*, in *adificationem* & perfectionem corporis mystici CHRISTI, quod naturali hominis corpori est persimile, cum iucunda & admiranda proportione; Nam quemadmodum corpus hoc naturale habet diuersa membra miro ordine serieq; in diuersis locis collocata; ad diuersa in totius corporis vtilitatem officia præstanda: nam *oculi* in eius bonum vident; *aures* audiunt; *pedes* ambulant; *manus* palpant & contrectant. Et quamuis oculi magis præcipui sint, quam pedes: non tamen hi sunt corpori minus necessarij, quam illi: & si aliquod membrum deficit, reliqua patiuntur, & corpus totum turpe, mancum, & absque debita proportione sine eis manet: Ita etiam in mystico Ecclesie corpore necessaria est prædicta Statuum & Officiorum varietas. Si enim omnes essent *Religiosi*, quis filios procrearet cælo? & si omnes essent *coniugati*, quis diuino solum obsequio se manciparet? si omnes essent sicut *Maria* contemplationi addicti, quis misericordie opera in proximum exerceret? & si omnes essent, vt *Martha*, actioni intenti, quis Creatoris opera contempleretur? nunquid (ait Apostolus) omnes esse debent Apostoli, aut omnes Prophetæ, aut omnes Pastores & Doctores? quod si ita esset, quomodo alia ministeria alijs fidelibus necessaria exercerentur? Refert igitur & *Coniugatos* esse, & *Continentes*; *Religiosos* & *Sæculares*; *Contemplationi* deditos, & *Actioni*; *Prelatos* & *Subditos*: vt alij alios amanter iuuent: & quod vnus per se ipsum non potest, per alium obtineat, & singuli sollicitè attendant ad bonum omnium; & omnes ad singulorum, tanquam partes eiusdem corporis, vno spiritu omnes viuificante vnita.

Ex His apparet, hanc Statuum & Officiorum varietatem fundari etiam

*Virtutes
Angelica.*

*Officia
Ecclesia.
1. Cor. 12.
28.
c Ephe. 4. II.*

*Medita. 46.
Paris. 6.*

*Officiorum
varietas
necessaria
Ecclesia, vt
corpori mē-
brorum.*

d Gal. 6.2.
Omnes mu-
tuo egemu-
auxilio.

Sic humili-
tas exerce-
tur & cha-
ritas.
Lib. 83. 99.
9. 71. 10. 4.
& in Psal.
129.
Ex Plin. lib.
8. c. 32.

Corsorum
industria.

iam in eo, quod alij homines alijs opus habeant, vt spiritualibus, & corpo-
ralibus suis necessitatibus subueniatur: ad quod præstandum ita sunt om-
nes necessarij, vt sit impossibile, vnum solum omnia præstare. Et propterea
dixit Apostolus, *alter alterius onera portate: & sic ad implebitis legem Christi*
in qua sententia supponit Apostolus, omnes habere aliqua onera portanda,
sive in animo, sive in corpore; aut ratione Status & Officij, quod nobis ob-
tigit: estque temerarium, existimare, posse nos solos absque aliorum au-
xilio ea portare. Quamobrem subiicit idem Apostolus: *nam si quis existimat*
se aliquid esse, cum nihil sit: ipse se seducit, quasi diceret: nullus homo, quan-
tumuis se erigat, præsumere de se potest, quod sit aliquid; & quod se ipsum
possit absque aliorum auxilio conseruare. Licet enim sit caput, pedibus o-
pus habet: quod si aliter existimat, ipse se seducit, citoque sentiet penam,
re ipsa expertus suam miseriam, abiecto in terram onere, donec accedat, qui
illud portare iuuet. Constituit enim prouidentia diuina, vt alij aliorum o-
pera indigeant: quod omnes discant esse *humiles*; & vt alij aliorum onera
portantes, *charitatem* in mutuam quisque utilitatem exercent. Boni Præ-
lati onera portant subditorum: & boni subditi Prælatos suos in proprijs
eorum oneribus portandis adiuuant. Et qui primus est eorum deficiet sub
onere suo, nisi ab vltimo adiuuetur, quemadmodum præclare S. Augusti-
nus explicat exemplo *Cernorum*, de quibus refertur, quod cum fretum ad
insulam transeunt pascuarum gratia, sic se ordinant, vt onera capitum suo-
rum, quæ gestant in cornibus super inuicem portent, ita vt posterior super
anteriorem ceruice proiecta caput collocet. Et quia necesse est vnum esse,
qui ceteros præcedens non ante se habeat, cui caput inclinet, vicibus id age-
re dicuntur: vt lassatus sui capitibus onere, ille qui præcedit, post omnes re-
deat, & ei succedat, cuius ferebat caput, cum ipse præiret. Ita inuicem onera
sua portantes, fretum transeunt, donec veniant ad terræ stabilitatem. Hoc
inquam modo, quoniam vnusquisque habet graue onus portandum, non
poterimus præcipitem huius mundi fluuium trajicere, nisi ab alijs adiuue-
mur, & qui primum habet officium, adiuuetur ab habente postremum; &
qui in suo onere portando defatigationem, non sentit, eò quod ab alijs sub-
leuetur: debet ipse, vbi opus erit, alios etiam subleuare, nec refugere eorum
onera portare: iniuriam enim alioqui faceret iis, qui in proprio onere por-
tando ipsum adiuuerunt. Et quemadmodum in rebus ad corpus pertinen-
tibus alij aliorum onera portant, nam Ciuium aliqui alijs prospiciunt de
vestibus, alij de escis, alij de habitationibus; alius pharmaca conficit, alius
medetur morbis; alius patrocinium in litibus suscipit, alius sententiam fert:
inquit S. Basilius: in rebus spiritualibus, alij nos subleuant ab onere pec-
catorum & errorum, alij iuuant onera portare afflictionum & tentationum:

& sicut

& sicut diuites temporalem pauperum necessitatem subleuant; ita paupere-
 tes eorum spirituales: & qui hodiè sanus est, vt curet ægrotum: cras ægro-
 tabit, & curabitur ab eo, qui iam est restitutus sanitati. Hunc in modum
 connexa sunt officia & ministeria in omnium commune bonum. Quod si
 mystici corporis membra ita connecterentur, sicut naturalis: suaue omni-
 nõ esset omnium onera portare, Christi que legem adimplere, quæ est cha-
 ritatis: e *Charitas enim omnia suffert, & suauiter portat.* & (vt ait S. Augu-
 stinus) qui non habent eharitatem, graues sunt sibi: qui autem habent cha-
 ritatem, portant se, præceptum enim charitatis est, *fdiligere proximum sicut
 seipsum.* Si igitur volo me ab alio in portandis meis oneribus iuuari: meritò
 debeo illum in suis portandis iuare.

Ex His sequitur: hanc Statuum & Officiorum varietatem non solùm
 necessariam fuisse ad vniuersale Ecclesiæ bonum; sed etiam ad particularem
 fidelium in ea degentium vtilitatem. Nam hominum propensiones æquæ
 variæ esse solent ac diuersæ, sicut ipsæ complexionēs: & ingenia atq; talenta
 æquæ differunt, atq; ipsi vultus: quare alij ad hunc Statum, alij ad alium val-
 dè diuersum propendent: alij talentum habent ad vnum Officium, alij ad
 aliud valdè ab hoc distinctum. Et si vnicus tantùm fuisset Status, vnum Of-
 ficium, aut vna viuendi ratio, multi non potuissent eandem vtiliter tenere,
 & æternam vitam securè procurare. Vni enim propter ipsius corporis con-
 stitutionem: *gmelius est nubere, quam vri:* alteri expedit à nuptiis abstinere, vt
 in maiori quiete vitam ducat, & perfectiorem obtineat saluationem: vnus
 habet naturale talentum ad gubernandū, vel ad exercitia literaria, alius ve-
 rò non est aptus, nisi ad parendum, & ad mechanicam aliquam artem exer-
 cendam: quidam (vt S. Greg. perpendit) aded sunt inquieti, vt ad contempla-
 tionem non sint apti, alij verò aded sunt quieti, vt non possint se ad externa
 negotia applicare. Valdè igitur fuit expediens, vt tanta esset Statuum & Of-
 ficiorum diuersitas: vt omnes inuenirent aliquod suæ capacitati ac facultati
 accommodatum, in quo possent salutè ac perfectionè in eo gradu negotiari,
 quæ quisq; possit obtinere. Quod si admirabilè diuini huius Cõsili effigiè
 videre cupis, cõijce oculos in *currum illum glorie Dei,* qui (vt ait Ezechiel) à
 quatuor animalibus trahebatur, quorum vultus valdè quidè erant diuersi,
 sed ad trahendū cõiunctissimi, vt mutud se iuuantes, magna conformitate
 traherent: quia vnus erat spiritus omnia mouens ac dirigens. Et *facies qui-
 dem hominis, & facies leonis, à dextris erāt:* & significabant Sæcularè & Eccle-
 siasticū Statū, valde inter se vnitos: nam Sæcularis potentia sua, armisq; cor-
 poralibus defendit Ecclesiam; Ecclesiasticus autem eundem gubernat, &
 Spiritualibus medijs adiuuat; *facies autem bonis à sinistris erat:* qui Statum
 refert Continentium, eò quòd in oculis suis valdè humiles corpora sua of-

c 1. Cor. 13. 7
 in Psal. 129.

Ed Mat. 22. 39

Officiorum
 varietas nõ
 modo vni-
 uersitati, sed
 a cuique pri-
 uato neces-
 saria.

g 1. Cor. 7. 9.

Lib. 6. Mo-
 ral. c. 7.
 cc

Ezech. 1. 10.
 Eccl. 49. 10.

Leo secula-
 res.
 Homo Ec-
 clesiastici.
 Bos religiosi.

ferant Deo, hostias viuentes, omnes sensuum voluptates refranantes. *Facies* verò aquila desuper erat ipsorum quatuor animalium: quæ aquila Statum significat Episcoporum & Prælatorum, qui perspicaciori videndi facultate præditi ob contemplationem, gubernationi reliquorum cum magna prudentia ac discretione attendunt. omnes autem hos Status mouet dirigitque vnus spiritus Christi, qui eos charitate connectit, & ad propria cuiusque Status opera conformiter mouet: sicut vna eademque anima diuersa sui corporis membra mouet Et quamuis pugnae & cōtradiçiones non desint, siue illa eueniant ex complexionum diuersitate, siue ex ira & inuidia hostium: diuinus tamen spiritus ita hanc coniunctionem in Ecclesia seruat, vt neque ipsi Status, nec concordia inter eminentiores, qui in eis sunt constituti, sint vnquam defecturi. Ac propterea quasi stupore pleni dicunt Angeli, *d quid videbis in Sulamite, nisi choros castrorum?* Chori continet multitudinem cantorum, siue saltantium, qui magna concordia & alacritate suam musicam aut saltum peragunt: *castra* militum complectuntur multitudinem, qui magna conformitate, licet nõ sine timore, contra hostes pugnant. Quid igitur videbis in sponsa veri Salomonis, hoc est Ecclesia, cuius nomen est Sulamites, quod *pacificam* sicut eius sponsus significat? quidquid in ea est, *chori* sunt Virginum, Religiosorum, & Ecclesiasticorum, qui in laudibus Deo decantandis occupantur: & *castra* Episcoporum, Prædicatorum, ac Magistrorum, qui eius ab hostibus defensionem semper attendunt. Et in omnibus Statibus aliquos habet cōiunctissimos, & ad pia opera exercenda valde cōcordes: nunc cum magna quiete & pace, quæ fructus est eius victoriæ; nunc cum graui pugna, tali tamen, quæ veram pacem non auferat, quia non succumbunt in ea.

§. 2. *Dei consiliium & dispositio in Rempub. seculari.*

QVID QVID hætenus de vniuersa Ecclesia, & Republ. Ecclesiastica diximus, explicabimus nunc in seculari. Hæc ex diuino consilio ac prouidentia distribuitur in varios Status & Officia, quæ ad bonam ipsius conseruationem & augmentum adeo sunt necessaria, vt (quemadmodum S. Thomas ostendit) in ipso Innocentiæ Statu fuisset aliqua inter homines inæqualitas, vt alij essent maiores, alij minores; superiores alij, alij subditi: quamuis non ea differentia fuisset, quæ nunc est, Dominorum & Mancipiorum, diuitum, & pauperum egenorum; nec alia officiorum mechanicorum varietas, quæ post Originis peccatum sunt inuenta: quamobrem Deus Dominus noster suæ gubernationis dispositionem mutauit. Nam primum quoniam multi homines futuri erant scelerati, pacisque communis & Iustitiæ perturbatores: constituit, vt alij officium haberent *Gubernatorum* ac Iudicum, cum autoritate condendi leges iustas, quibus improbos coercerent,

d Cant. 7.1.

In Ecclesia
chori &
Castra.

Varij status
in seculo ne-
cessarij.
1. p. 9. 96. n.
3. & 4.

Iudices.

rent,

rent, bonos verò dirigerent: ac proinde possent improbos & insolentes punire. Ac propterea voluit, alios esse subditos, & inferiores, qui tenerentur obedire, & subijcere se maioribus. Cumque dissensiones ac bella inter diuersas familias, ac ciuitates orirentur, cœpta est ars *militaris*, in qua distincta fuerunt officia designanda, eò quòd necesse esset, non omnes milites æquales esse, aut proprio capite gubernari; sed certos habere capitaneos, quibus obedirent: sicut & huiusmodi Generalem, cui subijcerentur. Ex quo orti sunt Status Imperatorum, Regum, & Principum; & officia Ducum, Comitum, & Marchionum, & aliorum Reipubl. Magnatum, quæ omnia sunt à diuina prouidentia constituta, iuxta illud Apostoli: *Omnis auctoritas potestatis subditis a se: non est enim potestas, nisi à Deo: quæ autem sunt, à Deo ordinata sunt; itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Nam Princeps, minister Dei est, bene in laudem bonorum, & vindictam malefactorum, bene non enim sine causa gladium portat, instrumentum scilicet ad puniendum malum.*

Post peccatum etiam ortæ sunt & auctæ corporales hominum necessitates, quoad habitationem, domum, indumentum, cibum, & aliæ innumeræ: ad quarum subsidium diuina prouidentia inspirauit diuersa artificia, & officia, ita vt aliqui essent fabri, lignarij, & ferarij; alij sartores, alij agricolæ, & hortorum cultores: quia his omnibus Respubl. indigebat. Et quoniam possibile non erat, vt singuli omnes artes discerent: quia non sunt ad omnes exercendas apti; nec se potuissent tot curis onerare, quot tum instrumenta, tum varia media ad eorum vsum requirebantur: voluit prouidentia diuina pluribus ea distribuere, dans aliquibus propensionem, & aptitudinem ad aliquas; alijs verò ad alias, prospiciendo suauiter & efficaciter omnium necessitatibus. Alius enim vestes alijs parat, à quibus frumentum; alius frumentum præbet, & calceos accipit, & alij instrumenta conficiunt, quibus alij in suis artibus vtantur. Et sic splendet Sapientia diuina, quæ (vt Sapiens dixit:) *c attingit à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter*, ita vt nunquam desint homines, qui hæc officia suauiter, & non inuiti exercent: vt hominum Respubl. conseruetur. Perpendit hoc misericorditer Sapiens referens continuos Agricultorum labores, & aliorum, dicens: *Qui tenet aratrum, & qui gloriatur in iaculo, stimulo boues agit, & conuersatur in operibus eorum, & enarratio eius in filiis taurorum, cor suum dabit ad versandos sulcos, & vigilia eius in sagina vaccarum. Sic omnis Faber & Architectus, qui noctem tanquam diem transigit, qui sculpsit signacula sculptilia, & assiduitas eius variat picturam; cor suum dabit in similitudinem picturæ, & vigilia sua perficiet opus. Sic faber ferrarius sedens iuxta incudem, & considerans opus ferri: Vapor ignis vret carnes eius, & in calore fornacis cœcertatur. Vox mallei innotat aurem eius, & contra similitudinem vasis oculus eius, cor suum dabit in consummationem*

Milites.

a Rom. 13. 1.

1. Pet. 2. 14.

Mechanica
artes.Propensio
varia à Deo

c Sap. 8. 1.

d Eccl. 33. 26
vsque ad finem cap.

operum, & vigilia sua ornabit in perfectionem. Sic Figulus sedens ad opus suum, convertens pedibus suis rotam, qui in solitudine positus est semper propter opus suum, & in numero est omnis operatio eius. In brachio suo formabit lutum, & ante pedes suos curvabit virtutem suam. Cor suum dabit, ut consummet limitationem, & vigilia sua mundabit fornacem, omnes hi in manibus suis speraverunt, & unusquisq; in arte sua sapiens est. sine his omnibus non adificatur civitas, & tamen in Ecclesiam non transilient. Super sellam Iudicis non sedebunt, testamentum iudicii non intelligunt, quia ad hæc officia & dignitates in Ecclesia, aut Rep. apti non sunt, sed creaturam cui confirmabunt, & deprecatio illorum in operatione artis, ad eam accommodantes animam suam, quia ad eam exercendam talentum & aptitudinem à Deo acceperunt. Hæc Sapiens.

HINC etiam orta est post peccatum diuitem & pauperum varietas, quam ob varios fines providentia diuina constituit: & unus ex præcipuis est, ut prædicta necessaria varietas in Republ. conseruetur, nisi enim in diuitijs & paupertate hæc varietas esset, vix possent huiusmodi variæ artes, & mechanica artificia exerceri. Paupertas enim efficit, ut pauperes ad eam artem & officium animum applicent, in quo possint necessariam sibi ac familiæ suæ sustentationem acquirere: diuitiæ verò etiam sunt necessaria, ut possint diuites alijs maioris momenti officijs attendere, & pauperibus præbere, quæ ad artes suas exercendas sunt necessaria. Nec est quod propterea diuites sese erigant, nam magis ipsi pauperibus indigent, quam ipsi indigeant pauperes: exiguum enim fructum illis adferrent agri multi, vineæ, & pecora, & armenta: nisi essent aliqui pauperes, qui proprii commodi causa, & agros colerent, & pecora custodirent. Et quid illis argentum & aurum profuisset, nisi essent qui & cibum ipsis præpararent, & vestes conficerent, ac domos ædificarent: & quomodo aurum & argentum in ipsorum potestatem venisset, nisi fuissent pauperes, qui ex terræ fodinis illa extraherent, & alii Artifices, qui ea purgarent, elaborarent, ac denique pecuniam cuderent: pauperes item quomodo potuissent aliquibus horum frui, nisi diuites essent, qui maria nauigarent, & efferrent adferrentque ea in nauibus quæ in diuersis sunt regionibus: & quomodo nauis dominus potuisset illam gubenare, ac nauigare, nisi multi pauperes adessent, qui mercedis causa illum iuuarent: disposuit itaq; providentia diuina hanc in diuitijs & paupertate imparitatem, ut omnes possent quantum opus esset, rebus omnibus vti, seque mutuo iuuare, hic pecuniâ, ille industriâ, alius labore.

EX HUIUSMODI imparitate & inæqualitate hominum orta est etiam illa, ut aliqui sint Domini, aliqui mancipia; alij heri, alij famuli: ut alij sint qui præscribant præcipiantq; facienda, alij qui illis obsequantur. quod eadem providentia diuina ita disposuit, ut onera curarum & laborum cor-

Paupertas
inuenit ar-
tes.

Diuites
pauperibus
plus indigēt.

poralium in varios homines distribueret, ita ut vnam partem domini, aliam famuli sustinerent. & quamuis corporalium laborum onus ipsi corpori sit molestius, at sollicitudines & curæ non sunt spiritui minus molestæ: Domino enim incumbit cura toti familiæ de rebus necessarijs prouidendi, de vestitu, cibo, & multis alijs quibus illa indiget: cum tamen famulus ab huiusmodi cura sit liber, solumque corporalem laborem iuxta præscriptum subeat; aut partem etiam aliquam sollicitudinis, quæ illi committitur.

Hinc denique disparitas orta est familiarum quo ad genus & profapiam, ut alij nobiles sint, alij plebeij; alij liberi & generosi, alii vectigalia & tributapendentes: & huiusmodi aliæ sunt differentiæ ex nationum & familiarum origine ortæ. Quamuis enim Deus Dominus noster *efecerit ex vno omne genus hominũ*, ut in hoc omnes essent æquales, sicut sunt in conceptione & natiuitate; in morte & corruptione corporis: at postea necessaria fuit huiusmodi *familiarum distinctio*, ut alia esset alia nobilior, orta ex heroicis aliquorum hominum factis, & ex enormibus aliorum peccatis. Ex qua causâ linea ex *Adam* per *Seth* prælata est generationi ductæ per *Cain*, quæ tota perit in diluuiio. Et quamuis noluerit Deus in *Arcam Noë* mancipia vlla aut famulos ingredi, sed tres tantum eius filios cum suis vxoribus, ex quibus reliqui propagarentur, ut æqualitas in omnibus seruetur: postea verò linea *Noë* per *Sem* fuit ei prælata, quæ fuit per *Cham*. Et ipse Dominus ex linea illa *Sem* elegit *Abraham*, cuius descendentes per *Iaac* prætulit descendentes per *Ismaëlem*: & in filiis *Iaac*, relicto *Esau*, elegit *Iacob*, & duodecim Tribus, quæ à duodecim eius filiis fuerunt propagatæ, inter quas tamen prætulit Tribum *Leui* in spiritualibus, & Tribum *Iuda* in temporalibus. Ex quo apparet, hanc generis inæqualitatem, sicut aliàs, ordinatam fuisse & approbatam à prouidentia diuina, in eos fines & vtilitates, quas sensim in particulari de singulis dicemus.

e Act. 17. 26.
Familiarũ
distinctio
necessaria
& à Deo.

f Gen. 4. 25.
g Ec. 9. 26.

CAPVT II.

CHRISTVM DOMINVM NOSTRVM PECV-
liarem habere curam Statuum & Officiorum corporis sui
mystici, hoc est, Ecclesiæ: & ipsummet exemplar
esse perfectionis cuiusq; illorum, &
quanam hæc sit.

QVEM ADMODVM Christus Dominus noster verus Deus & homo, author est & institutor Ecclesiæ ac Reipub. Christianæ, & Statuum ac officiorum, quæ eius, quæ Christiana est, sunt propria: ita etiam peculiarem habet prouidentiam & curam